

מראי מקומות לעיון בדף היומי

בית מדרש גבוה לתורה
כולל הדף היומי
קרית ספר ת"ו
מיסודה של עמותת "משולי ערימת" רחוב שאנת אריה 17/25 קרית ספר 71919 מודיעין עילית ארץ ישראל

גליון מספר 240

הונצח ע"י בנם הנה"צ הר"ר אברהם אליעזר מרקוביץ שליט"א לונדון

כאמ"ר קרן לא שם נארוני . משום שמהם נבנים
לכל נהפוך . היום כשהוא חכם ונבון
בן היום שם וכלל כוונתו : על פי המעשה הולמנה .
שם כלל כוונתו כול (ז"ל) והם יליך שבר קן ולא סדך
ש קן שמה ולא קרן כיה בנכר הויה דא
הקרי סר יול קן שמה לפרק
קריאל קרן קן לא לאידי חשב .
לפ קן ליה קרן ליה ביה חשב
כי למד כלמה ליה דבר קרן
הוי חיל כדריי נבדדתי רבנאי .
לוקרימה שול קריאה חסדק .
וכריאה מרה רלמה חלום קרן
כי חויה קל : כי שמה שול
שאר . כל סליל קרן קן שמה :
קריאה חלום חלום . כי קרנות
כריאה קן כיה : שמה . כוונת
כי סליל חלום חלום חלום :
למה שול חלום קן חלום חלום
כמה חלום חלום חלום חלום :
שמה . כי קרנות : חלום . כן
שמה : כל חלום חלום חלום . כן

לענין הר"ר צבי בהר"ר מרדכי ורעיתו מרת רחל לאה בת הר"ר אברהם אליעזר ז"ל

מסכת נזיר דף נה – דף סא

בס"ד, ט' אייר התשס"ח.

הכי דחו להאי גירסא. אמנם תוס' לקמן ד"ה והתניא בניחותא, סברי, דגמ' דחגיגה ודעירובין להווה אמינא נאמרו.

דף נה ע"א
(א) גמ', מר סבר לאו שמייה אוהל. כתב הריטב"א בעירובין (ל): בחד פירושא, דשייך לומר אוהל זרוק לאו שמייה אוהל, דוקא בכלי עץ העשוי לנחת. דכיון דאם לא היה עשוי לנחת היה מקבל טומאה, וממילא אינו חוצץ בפני הטומאה, להכי בשעה שהוא זרוק אין לו מעלת עשוי לנחת, ואינו חוצץ. אבל בפשוטי כלי עץ דלעולם אין מקבלין טומאה אף בעשויין לטלטל, אוהל זרוק הוי אוהל. אבל התוס' בערובין (לא). בר"ה ומר כתבו בשם רבינו תם, דאף בדלתות דהוו פשוטי כלי עץ, אמרינן דאוהל זרוק לאו שמייה אוהל. אמנם הביאו שם, דהרשב"א פליג.

(ז) בא"ד, שם. הקשה התוס' הרא"ש, להך גירסא דר' יוסי ב"ר יהודה סבר דלאו שמייה אוהל, אמאי אמרינן בסמוך "דכולי עלמא משום אוירא". הא מציינן למימר, דכולי עלמא משום גושא, ומכל מקום ראוי לטמא משום דאוהל זרוק לאו שמייה אוהל, ופליגי אי גזרו במידי דלא שכיח. והמשנה למלך (פ"א טומאת מת ה"א) תירץ, דכוונת הגמרא לומר דלא תפשוט מהברייתא לשום צד, וכיון דלאוקימתא דבתר הכי, דשמא יוציא ראשו ורובו, צריך לומר דלכולי עלמא משום גושא. אמרינן השתא אף לאוקימתא דפליגי במילתא דלא שכיחא, מצו סברי כולי עלמא משום אוירא, ולהכי לא תפשוט מינה.

(ב) גמ', תיבה שהיא מלאה כלים וכו' טמאה ואם היתה מונחת טהורה. כתב הרש"ש, דעל כרחך בעינן לאוקמי, דתיבה זו מחזקת מ' סאה ולהכי אינה מקבלת טומאה, דאי מקבלת טומאה לעולם אינה חרוצת. ואם כן הא דקתני טהורה וטמאה לאו דוקא, דהתיבה עצמה לא שייך בה טומאה, אלא קאי אכלים שבתוכה. והביא, דבתוספתא אהליות (פ"ט ה"ה) איתא טמאין וטהורין, ואתי שפיר טפי.

(ח) בא"ד, אבל אם פליגי באוירא וגושא לא קשיא וכו' דאיכא לאוקמה בשידה ותיבה המונחות. כתב בספר שלמי נזיר, דלפי זה צריך לפרש שהיתה השידה מונחת בגבול שבין ארץ ישראל לארץ העמים, ונכנס מארץ ישראל לשידה, והשידה עצמה לא זזה ממקומה.

(ג) גמ', בקרן בספינה ובאיסקריא טמא. כתב הר"ש באהליות (פ"ח מ"ו), דעל כרחך לא מיירי שהספינה מהלכת בים, דהא תנן התם דהמהלך בארץ העמים בים טהור, אלא שמא מיירי שהספינה מהלכת בנהר. עוד כתב, על פי התוספתא (אהלות פ"ח, א'), דאפילו במהלך בנהר, לא גזרו טומאה אם יכול להכנס לנהר מארץ ישראל בלא הפסק קרקע שאינה בתולה, והכא נמי איירינן בכהאי גוונא. והרמב"ם בפירושו המשניות (שם) כתב, דהא דתנן דהמהלך בים טהור, היינו משום גושא, אבל טמא משום אוירא.

(ט) בא"ד, פירוש אחר וכו' בשידה שבהמה או אדם מוליכים אותו וכו'. משמע מדבריהם דבשעה שמונח לכולי עלמא הוי אוהל גם להאי פירושא. אבל התוס' הרא"ש כתב, דרבי סבר, דאף בשעה שמונחת ועומדת לאו אוהל הוא, כיון שעשוי לטלטל. והתוס' הרא"ש בגיטין (ח:) כתב, דפליגי דוקא כשהוא מונח, אבל בשעה שאינו מונח לכולי עלמא לאו שמייה אוהל. וכן כתב הרשב"א בעירובין (ל): בשם הר"ח.

(ד) גמ', עד שיוציא לשם ראשו או רובו. כתב החזון איש (סימן קמד, ג'), דצריך לומר ראשו ורובו, אבל משום חד מינייהו ליכא טומאה, וכדאמרינן בסמוך שמא יוציא ראשו ורובו, והביא עוד הרבה ראיות לכך.

(י) בא"ד, והיינו טעמא דהכא עדיף משום דרגלי האדם או הבהמה וכו' נוגעים בארץ אבל הטלית מנפנת באויר. כתב החזון איש (סימן קמד, ז'), דלפי זה ספינה השטה בים, לכולי עלמא לא הוי אוהל. והא דאמרו בסמוך, דטעמא דר' יוסי ב"ר יהודה בספינה משום גזירה שמא יוציא ראשו ורובו, על כרחך מיירי בספינה קשורה שאינה שטה. [ולפי זה נחא גם לפירוש קמא].

(ה) גמ', שם. כתבו התוס' לעיל (נד): ד"ה או דלמא, דבארץ העמים הקילו טפי משאר אוהל המת, דבשאר אוהל אפילו הכניס ידו טמא, והכא לא גזרו טומאת אוהל אלא בראשו ורובו. וביאר המשנה למלך (פ"א מטומאת מת ה"א), דהטעם דהקילו כדי להודיע שטומאה זו אינה אלא מדרבנן. ולא לחייב עליה קרבן דטומאת מקדש וקדשיו.

(יא) גמ', לא שנו אלא בניזירות מועטת וכו'. הקשה בחידושי הגרע"א, הא בניזירות מועטת נמי משכחת לה דאינו סותר, בגוונא דימי ספורו נשלמים ביום ל"ב לניזירותו. כיון, דסבר רב חסדא דימי צרעתו עולין לימי הניזירות לולא התגלחת, אם כן חשיב שהשלם ניזירותו, ומה שמגלח ביום ל"ב לניזירותו אינו סותר, כמו שכתבו התוס' לעיל (לט): ד"ה וקים, דגילחווהו ביום ל"ב לכולי עלמא סגי בגידול ז' ימים, והניח בצריך עיון. ועיין באות יב, ולקמן (נו. אות א) דהחזון איש פליג בהא.

(ו) תוס' ד"ה והתניא, בתוה"ד, אלמא אהל זרוק לא שמייה אהל לר' יוסי ב"ר יהודה. התוס' בחגיגה (כה). ד"ה אהל זרוק הקשו בשם הר"ר אלחנן. להאי גירסא, דהתם אמרינן רבי היא דאמר אהל זרוק לא שמייה אהל, דתניא הנכנס לארץ העמים וכו' רבי מטמא ור' יוסי ב"ר יהודה מטהר. אם כן חזינן, דקאי האי אוקימתא דפליגי באוהל זרוק. ודוחק לומר, דנקט האי לישנא דאוהל זרוק משום דהכי מוקי לה מעיקרא, דהרי למסקנא נדחה. והתוס' הרא"ש הקשה עוד, דבערובין (ל): אמרינן, דלר' יוסי ב"ר יהודה יכול ליכנס לבית הקברות בשידה תיבה ומגדל, משום דאוהל זרוק שמייה אהל. ומשום

הדרגת חיובי

מסכת נזיר דף נה – דף נו

ט' אייר – י' אייר התשס"ח

בסופו לא מגרע, והויא תגלחת דלאחר מלאת דאינו סותר שלשים, כדאיתא **לעיל** (לט:). ואם היה נזיר טמא, יכול לגלח מיד כשיטהה, ואם כן, תיסגי ליה בשלש שנים וז' ימים. והוכיח מכאן, דאף רב חסדא מודה דל' יום אחרונים של מנין הנזירות אינן עולים כלל בימי צרעתו, ואף דליכא סתירה דתגלחת (וכמו שהובא **לעיל** נה: אות א), ולהכי בעי להשלים שלשים יום למנין נזירות טהרה. [וצריך עיון ממה שכתבו **התוס'** **לעיל** (נה: בה"ה **ומדקדק** הר"מ, דהכא הקילו עליו לגלח ביום דמישלם נזירותיה, ולהאי גיסא דהיה מצורע נמצא דתגלחת שגילח ביום דמישלם נזירותיה היתה לשם צרעתו ולא לשם נזירות טהרה, וממילא סותרת נמי שלשים לדעת רבנן במתניתין **לעיל** (טז:). דאמרי דנטמא ביום מלאת סותר שלשים. (א.ג.א.).]

ב גמ', אין לי אלא ימי טומאה שאין עולין לו מן המנין ימי חלוטו מנין וכו' ומה נזיר בקבר דשערו ראוי לתגלחת וכו'. כתב הקרן אורה, דכל הני דתנן במתניתין **לעיל** (נד:), דאין עולין לו אף שאין סותרים. צריך לומר דילפינן להו מנזיר בקבר, דאף שאין סותר אין עולין לו ימי הטומאה. דליכא למילף להו מסתם נזיר שנטמא, דמה להתם שכן סותר, תאמר הכא שאינו סותר.

ג תוס' ד"ה ימי ספרו, בתוה"ד, וקצת קשה דתיתי בקל וחומר מנזיר בקבר. הקרן אורה תירץ, דהאי קל וחומר לא מהני אלא לימי חלוטו, דחמירא טומאתו ודמי לטומאת מת. אבל בימי ספרו דאינו מטמא אלא במגע, כדתנן בכלים פ"א מ"א, פשיטא דאין ללמדו מנזיר בקבר. [וצריך ביאור, כיון דאי אפשר ללמדו מנזיר בקבר איך אפשר ללמדו מימי חלוטו, דלא שמענו דין ימי חלוטו אלא מכח נזיר בקבר. אמנם מצינו כעין זה, דנזיר בקבר גופיה כתבו **התוס'** **לעיל** (טז:). ד"ה ואפילו, דלא שמעינן דאין עולין לו אלא מכח נזיר שנטמא, ואפילו הכי ילפינן ימי חלוטו מנזיר בקבר, אף דלא מצינו למילף להו מנזיר שנטמא. (א.ג.א.).]

דף נו ע"ב

ד גמ', חלוט מטמא משכב ומושב וימי הסגרו מטמא משכב ומושב. בפסחים (סז:). איתא, דזב חמיר ממצורע, דזב מטמא משכב ומושב, מה שאין כן מצורע. והקשה רש"י (שם) ד"ה זב, דבתורת כהנים איתא, דמצורע מטמא משכב ומושב. ותירץ, דמשכבו מטמא אוכלין ומשקין ולא אדם וכלים, (כדין ראשון ולא כאב הטומאה). וכן הסכימו **התוס'** (שם) ד"ה שכן עושה, ו**התוס' במגילה** (ח:). ד"ה ומה מצורע, ו**הר"ש בכלים** (פ"א מ"ג). אבל **התוס' רי"ד במגילה** (ח:). הביא הא דאמרינן הכא דמטמא משכב ומושב. וביאר, דהא דאמרו בפסחים דאינו מטמא משכב ומושב, היינו בימי ספרו דוקא. וכן כתב **הרמב"ם** (בפ"י מטומאת צרעת הי"א), דמצורע מוסגר ומצורע מוחלט מטמאין משכב ומושב כזב. (דהיינו שנעשה אב הטומאה לטמא אף אדם וכלים). וכתב **הכסף משנה**, שהרמב"ם יעמיד הגמרא בפסחים בימי ספרו (וכדברי **התוס' הרי"ד**), או דהרמב"ם לא גריס לה.

ה תוס' ד"ה אבל, (**הנדרפס בעמוד א'**), בתוה"ד, והא בעי גידול שיער והיכי בעי למימר דימי חלוטו יעלו לו מן המנין וכו'. כתב **הברכת ראש**, דלפירושם יתיישב מה שהקשה רש"י בד"ה שמע מינה, דלוקמה בנזירות חמישים יום, ומנה עשרים, ולהכי קתני שאין מבטל בהם הקודמין, דלפירושם אין הקושיא מדקתני דאין מבטל הקודמין, אלא מדאיצטריך למילף דאין עולין לו, דכל היכא דליכא שלשים אחר תגלחת דמצורע, פשיטא דאין עולין לו ימי צרעתו. והקרן אורה הקשה על רש"י, אמאי ניחא ליה להעמיד בחמישים יום, דאכתי תיקשי היאך סלקא דעתן דיעלו לו ימי צרעתו, וכמו שכתבו **התוס'.** ועיין באות הבאה.

ו [בא"ד, שם. קשה, דהא רב סבר **לעיל** (יד:). דנטמא בימי גידול שיער אינו סותר. ואם כן יש לפרש דכוונת הברייתא, דסלקא דעתך דיעלו מן המנין

והחזון איש (סימן קמ, טז) כתב, דאף דסבר רב חסדא דבנזירות מרובה עולין לו ימי צרעתו, בנזירות מועטת אינן עולין לו כלל לימי נזירותו, ולא דוקא משום דבעי גידול שיער לתגלחתו. אלא דל' ימים אחרונים של נזיר שעיקר הגילוח עליהן, ילפינן מימי טומאה דאין עולין לו כלל. וכעין דאיתא בברייתא **דלקמן** (נו:), אלא דהברייתא יליף מינה לכל ימי הנזירות, ורב חסדא יליף לענין שלשים אחרונים. [ונפקא מינה נמי לדעת רב **לעיל** (יד:). דנטמא בימי גידול שיער אינו סותר, דהכא יסתור בימים שמשלים. (א.ג.א.).]

יג גמ', נזיר שהיה טמא בספק. כתבו **התוס' לקמן** (נו:). ד"ה באומר, דבספק טומאה ברשות היחיד מביא קרבנות טומאה בודאי, דספקו כודאי. ודוקא כשהספק על שנים שנזקה טומאה ביניהם ואין ידוע מי נטמא מבין שניהם, בהא לא חשיב כודאי טמא, כיון דבודאי אחד מהם טהור, וכהאי גוונא לא גמרינן מסוטה. ועיין **לקמן** (נו: אות ה) בדעת הרמב"ם.

יד גמ', ומוחלט בספק. הקשה בפירוש הרא"ש ד"ה נזיר, היכי משכחת לה ספק מצורע, הא תנן בנגעים (פ"ה מ"ד), כל ספק נגעים טהור, ומשנוקק לטומאה ספקו טמא. [והיינו דטמא בודאי, והכי תנן נמי לקמן (סה:)]. והקרן אורה תמה מהאי טעמא על דברי **התוס' בדי"ה אוכל בקדשים**, שכתבו, דספק טומאת צרעת היינו ספק אם פרחו בו צרעת ממש או דבוהק הוא, הא בכהאי גוונא טהור מספק. והביא הקרן אורה, דבירושלמי (פ"ח ה"ב) מוקי לה כגון שהחליט אחד מב' בני אדם, ואינו יודע איזה מהם.

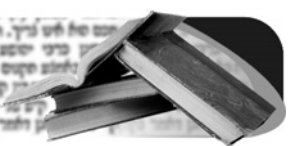
טז [תוס' ד"ה ומדקדק הר"ם (השייך לדף נו:), בתוה"ד, ביום ל' מצי מגלח לרב מתנא משום דמקצת היום ככולו, או לבר פדא דמכ"ט יום נשלם הנזירות. וקשה דהתייבח בנזירות ל' יום, אבל בנזירות בת שנה תיקשי אליבא דבר פדא דלית ליה מקצת היום ככולו, אם כן מדאורייתא לא מצי לגלח אלא ביום שלאחר גמר השנה, והדר קושיית הר"ם, דהיכי קתני אוכל בקדשים לאחר ב' שנים, דלבר פדא בעינן ב' שנים וב' ימים, יום אחד לתגלחת, ויום אחד להבאת קרבנות מצורע. ושמא אין הכי נמי, והתנא דברייתא לא נחית לדיוקא במנין הימים בפרטורט, ודקדוק הר"ם קאי דוקא אלישנא דמתניתין בנזירות מועטת, דהתם קתני להדיא מנין הימים שישים יום. (א.ג.א.).]

טז [בא"ד, נזיר זה דאינו שותה יין ואינו מטמא למתים לא העמידו דבריהם. צריך ביאור, ד**התוס' לעיל** (ה:). ד"ה אמר לך ביארו דטעמא דאינו מביא קרבנות ביום שלשים לבר פדא, דגזרו אטו היכא דאמר ל' יום שלמים, ואם כן הכא נמי אף דאינו שותה יין ומטמא למתים, מכל מקום הא קעביד תגלחת, ובהא נמי הוי איסורא דאורייתא היכא דאמר ל' יום שלמים. ובדוחק יש לומר דכיון דאפשר דמצורע הוא או נזיר טמא הוא, ולהאי גיסא שרי ליה לגלח האי תגלחת דמצוה תוך ימי הנזירות, להכי לא החמירו לגבי תגלחת. (א.ג.א.).]

יז בא"ד, שמנינו התחיל ביום שישים ואחד. הקשה **התוס' יו"ט** (פ"ח מ"ב), אמאי לא יתחיל למנות מיום שישים, כיון דגילח כבר ביום שישים, ואותו יום עולה לכאן ולכאן. ו**בתוס' הגרע"א** (שם) תירץ, דכיון דאינו מביא קרבן מצורע עד יום שישים ואחד, להכי מתחיל המנין רק מאז. ו**הרש"ש** הוכיח כסברת **התוס' יו"ט**, דהא **לקמן** (נו:). ילפינן דימי ספרו אינן עולין לו, משום דטעון תגלחת, ואם כן אחר שגילח, אמאי לא יעלו למנין נזירות.

דף נו ע"א

א גמ', תיסגי ליה בשלש שנים ושלשים יום. עיין **בתוס' ד"ה ואי סלקא דעתך.** והקשה **החזון איש** (סימן קמ סקט"ז בסופו), אמאי לא יוכל לגלח תגלחת שלישית לאחר ז' ימים, דממה נפשך, אם היה נזיר טהור ולא נטמא במת, כבר עלו לו כל ימי הנזירות בימי צרעתו לדעת רב חסדא, ומה שגילח

הדרגת היוזמים

מסכת זויר דף נו – דף נז

י' אייר – יא' אייר התשס"ח

הרש"ש במועד קטן (י.) דברי התוס' ד"ה ממתוחי.

יא) גמ', ואילו יהושע וכלב לא קחשיב שמע מינה. כתב החיד"א בספר פתח עינים, דהא דהזכיר שקיבל מאבא שקיבל מהוגות, אף דהוה סגי ליה למימר מקובלני מרבי מיאשיא, שקיבל הלכה למשה מסיני. דאתי להורות, דאם בא להזכיר האמצעים, זכור לטוב, ומכל מקום לא הזכיר יהושע וכלב, כדי להורות שאינו חיוב, אלא קמאי ובתראי.

יב) תוס' ד"ה שקיבל, בתוה"ד, ולא גרסינן ליה, דהך משנה שנויה במסכת פאה גבי מחלוקת דרבי עקיבא וכו'. ביאר הברכת ראש דכונתם, דבמתניתין דשבת וחדל לא הזכיר הא דנחום הלבלי, אלא במתניתין דהזורע ב' מינין חיטין קתני לה, ולהכי צריך לגרוס בסוגיין להאי מתניתין.

דף נו ע"א

א) תוס' ד"ה עצם כשעורה הלכה, דנזיר מגלח עליו. אבל הרמב"ם בפירוש המשניות (פ"ז מ"ד) כתב, דעיקר טומאת עצם כשעורה מהלכה ולא מקרא. וכתב הקרן אורה, דהתוס' לא ניחא להו לפרש כן, משום דרבי עקיבא לא בא לדון על עיקר הטומאה, אלא לגבי גילוח נזיר.

ב) גמ', עצם כשעורה הלכה וכו' ואין דנין קל וחומר מהלכה. כתב התוס' יו"ט (פ"ז מ"ד), דאף דבהדיא איתמר הילכתא דנזיר מגלח דוקא על חצי לוג, כדמשמע בדברי ר"ע מברטנורא (שם מ"ב). וכן בתוס' לעיל (מט:): ד"ה ועל חצי לוג. צריך לומר, דהיינו דוקא לענין אהל, אבל לענין מגע ומשא לא איתמר שיעורו להדיא. (ולחכי הוה סלקא דעתך ללמוד קל וחומר שיגלח על רביעית דם). והחזון איש (סימן קמה, נו:) הקשה, דאם לא נאמרה ההלכה אלא על אהל, ממילא שמעינן דבמגעו ומשאו יגלח, ואין צריך ללמודו בקל וחומר. דהרי ללא ההלכה אמרינן דמגלח על כל טומאת מת.

פרק שני נזירים

ג) תוס' ד"ה שני נזירים, צריך לומר שהן שותקין, שאם היו מכחישין אותו לא היה נאמן. כתב בשו"ת שבות יעקב (ח"א סימן מג), דיש לפרש, שאמר להם אתם ראיתם הטומאה שנוזקה ביניכם, ושנולד ספק במי נגע, דבכהאי גוונא הויה שתיקה כהודאה. דאי אמר להם ראיתי וכו', השתיקה לא מהני לדעת רוב הפוסקים, כיון שאינן יודעים כלום, וכדאיתא בשלחן ערוך (יו"ד סימן קכז).

ד) גמ' מה סוטה בועל ונבעלת. הקרן אורה הביא דהקשו הראשונים, לפי מה שפסק הרמב"ם (פ"א מסוטה ה"ג) דבקינא לה עם שנים כאחד ונסתרה עם שניהן כאחד, ושהת כדי טומאה, שותה. הא בג' הווי רשות הרבים. ותיריך, דלשיטת הראב"ד (עיין באות הבאה) לא קשיא, דבעינן שיהיה הספק דוקא על שלשתם כאחד, אבל בכהאי גוונא הווי ספק מבעל ונבעלת. ולהרמב"ם ביאר, דאיהו סבר דילפינן לספק טומאה ברשות הרבים מהא דטומאה הותרה בציבור, ומסוטה ילפינן לענין ספק טומאה ברשות היחיד. ומסתם סוטה ילפינן, דלא הוה אלא בועל ונבעלת. (ובספר המפתח על הרמב"ם שם הביא עוד הרבה ציונים באחרונים לענין זה).

ה) תוס' ד"ה באומר ראיתי, והוא עומד מרחוק. ובפירוש הרא"ש ד"ה באומר כתב, שהיה מרוחק מהם ד' אמות. אמנם רש"י ד"ה אמר רבה פירש, דקאים האחד מלבר ואומר ראיתי טומאה שנוזקה לביניכם מבפנים, וכן משמעות לשון הרמב"ם (בפ"ט מנזירות הי"ד) שכתב, שהיה מבחוץ, אבל אם היה עמהם בחצר הווי כרשות הרבים. והראב"ד השיג עליו, דאף באותה חצר לא הווי רשות הרבים אלא אם כן היו במעמד אחד. וביאר הרדב"ז, דדעתו כותוס'. אבל הלחם משנה כתב, דלדעת הראב"ד אינו תלוי במרחק. אלא

לענין מה שלאחר מיכן לא יסתור, אם יטמא בימי גידול שיער. וצריך לומר דאף אם נפרש כן נמצא דמסקנת הברייתא דאין עולין לו אף לענין זה, דאם יטמא אחר כך יסתור, ועל כרחק דאין הטעם שאין עולין לו רק משום דבעי גידול שיער, אלא דאין עולה לו כלל למנין, ואם כן אין לחלק בין נזירות מועטת למרובה, ודלא כרב חסדא. וזה דלא כדברי החזון איש שהובא לעיל (נה:): אות יב. שנקט דרב חסדא מודה דבנזירות מועטת אין עולין לו כלל. ואפשר דמשום הכי בעי רש"י להעמיד בנזירות חמישים יום, ולא חייש לקושיא דפשיטא דאין עולין, דמכל מקום איכא נפקא מינה אם חשיב מנין או לא לגבי נטמא בימים אלו וכמו שכתבנו לעיל. והא דמקשינן הא בעינן גידול שיער, ולא משנינן דמכל מקום איכא האי נפקא מינה, יש לומר דלישנא דברייתא "שאין מבטל בהן את הקודמין" משמע דלא מבטל כלל, ואין צריך להשלים אפילו גידול שיער. (א.ג.).

ז) מתני', וכל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה אין חייבין עליה על ביאת מקדש. עיין בתוס' ד"ה רבי אליעזר (המתחיל בעמוד א'). והר"ש באהלות (פ"א מ"ב) הביא, דבתוספתא דנזיר (פ"ה, ג') איתא להאי פלוגתא לגבי רביעית דם, ומשמע דדוקא בהא איכא מאן דפטר מטומאת מקדש. ולבסוף מסיק, דאפשר דמאן דממעט רביעית דם, ממעט נמי כל הני דאין הנזיר מגלח עליהן, דאין חייבים עליהן על ביאת מקדש. עוד כתב הר"ש, דהא דאמרינן בפסחים (ע"ט), דאיכא כרת באדם שנטמא מחמת סכין טמא מת, אזלא כרבי מאיר דאמר במתניתין לא תהא קלה מן השרץ, אבל לר' יהושע ליכא כרת בנטמא מחמת כלי.

ח) מתני', שם. כתב הרמב"ם (בפ"ג מטומאת מת ה"ג), דטומאת רובע עצמות וטומאת רביעית דם, ואבר שאין עליו בשר כראוי, יראה לי דטומאתן אינה דין תורה, דהרי כל טמא בטומאה של תורה חייב על ביאת מקדש, ומדהני אין חייבים, מוכח שאינן דין תורה. וכתב הקרן אורה, דאין כוונת הרמב"ם דהוי מדרבנן ממש, דאם כן היכי יליף ר' עקיבא במתניתין בסמוך דיגלח על רביעית דם, אלא כיון שאינו מפורש בתורה קרי ליה מדבריהם. וכן מדברי ר' מאיר דאמר לא תהא קלה מן השרץ, מוכח דטומאתן מדברי תורה. (אלא דמשום הא מצינו למימר דבהא גופא פליגי שאר תנאי אדר' מאיר). והראב"ד (שם) השיג על הרמב"ם, דכל הני טומאות ילפינן להו מקראי. עוד כתב הרמב"ם (בפ"ה מטומאת מת ה"ה), דהנוגע בכלים שנגעו בטמא מת אינו חייב על ביאת מקדש, כיון שאין טומאה זו מפורשת בתורה. וכתב הקרן אורה, דלדעת הרמב"ם, מי שנטמא בכלי שנטמא במת עצמו, חייב על ביאת מקדש, וכדאיתא בפסחים (ע"ט). ולא ניחא להרמב"ם לאוקמי כר' מאיר וכמו שהעמיד הר"ש (הובא באות הקודמת), דלא מסתברא לאוקמה כחידאה. ועוד, דלא מצינו שחלק ר' מאיר בזה, אלא שהיה תמה בדבר. ואף דאין הנזיר מגלח על כלים שנטמאו במת, מכל מקום לא מדמינן לגמרי נזיר וביאת מקדש להדדי, אלא בהני דאין טומאתן מדין תורה.

ט) מתני', שם. ביאר הראב"ד (בפ"ג מטומאת מת ה"ג) לשיטתו (באות הקודמת) דהני טומאות מדאורייתא, דהא דמדמי הכא דין נזיר לדין ביאת מקדש, משום, דבטומאת מקדש כתיב "את מקדש ה' טמא", ובנזיר כתיב "וטמא ראש נזרו", ושניהן מביאין קרבן על טומאתן, וילפינן דעל מה שזה מביא זה מביא.

י) תוס' ד"ה ורבי אליעזר משום ר' יהושע, סתם שהוא רבי יהושע בן חנניה גמיר לה, והא משום רבי יהושע בן ממל גמר לה. הקשה הרש"ש, דהא בתענית (ג.) אוקמינן להא דקתני התם רבי יהושע, דהיינו ר' יהושע בן בתירא, וחזינן דאין הכרח מדקתני רבי יהושע סתם, דהוא בדוקא ר' יהושע בן חנניה. ותיריך, על פי מה שכתב הרא"ש בסוכה (פרק א' סימן טו), דדרך התלמוד להקשות דוקא במקום שיודע שיש לתרצו. ועל דרך זה ביאר

דסוטה, אי אפשר למילף מיניה. (י.צ.ב.).

דרק נו ע"ב

(ו) **תוס' ד"ה דקתני ואינו יודע**, דמשמע שלא נודע לו מעולם. **הגרע"א בגליון הש"ס ציין לבכור שור ביבמות** (כג.), דהקשה, דהתם אמרינן לגבי מתניתין דקידש אחת משתי אחיות, דמיירי בהוכרו ולבסוף נתערבו, ואמרינן עלה דיקא נמי דקתני ואינו יודע ולא קתני ואינו יודע. ופירש רש"י (שם) **בד"ה ואינו יודע**, דהאי לישנא משמע השתא אין יודע, אבל אין יודע משמע שלא נודע הדבר מעולם. וזה להיפך מדיוקא דרב אשי הכא לפירוש התוס'. וכן לפירוש **התוס' (שם) בד"ה דיקא נמי**, דלישנא דאין יודע משמע הכי ומשמע הכי, אכתי סותר דיוקא דהתם לדיוקא דהכא. נויש לומר, דהתם דוקא הוה מצי למינקט לשון ואין יודע, דהספק הוא לעלמא, ומדלא תני הכי משמע שידע ושכח, אבל הכא התנא נקט הלשון שאומר להם אדם זה, ולהכי לא מצי למינקט ואין יודע, שאינו מדבר אלא על עצמו. וכן לאידך גיסא, התם לא מצי למינקט לשון שכחתי, דאין דרך התנא לומר מחמת מה האדם אינו יודע, דמה שגורם הספק לפנינו הוא מה שאינו יודע. ולהכי נקט אינו יודע, אף דנגרם מחמת שכחתי. אבל הכא דהתנא נקט לשונו של אדם זה, דרך האדם לומר על עצמו שכחתי, ולא לומר איני יודע. (י.צ.ב. א.ג.).

(יא) **גמ', ואמאי דילמא לאו טמאין אינון וקעביד הקפה**. ביאר **המאירי**, דלא קאי אתגלחת ראשונה, דהא ממה נפשך מצו לגלח, או משום תגלחת טומאה, או משום תגלחת טהרה. אלא קאי אתגלחת שניה, דמי שלא נטמא כבר יצא בתגלחת ראשונה, והשתא קעביד הקפה באיסור. וכן ביאר **בשיטה מקובצת**. ו**בתוס' הגרע"א (פ"ח מ"א) הקשה**, מאי מקשינן ואמאי וכו', דילמא אין הכי נמי לא מגלחין בפעם השנית, ואתיא כמאן דאמר תגלחת לא מעכבת, דהא במתניתין לא נזכר תגלחת אלא בפעם הראשונה ולא בשניה. ותירץ **המרומי שדה**, דאי אינו יכול לגלח מחמת ספק מיקרי אינו ראוי לבילה, כדמוכח **בבבא בתרא (פא:)**, ואם כן התגלחת תעכבו מלשותות בין. וכן ביאר **החזון איש (סימן קמא, נו:)** בדברי **התוס' בנדרים (יט:)** **ד"ה על ספקו**, דסברי דהיכא דאינו יכול לגלח מספק, תגלחת מעכבת. אמנם **הרמב"ם (פ"ט מנזירות ה"ו)** כתב, דלעולם אין מגלחין אף תגלחת ראשונה, אלא באשה וקטן.

(יב) **גמ', אמר שמואל באשה וקטן**. ביאר **בפירוש הרא"ש ד"ה וקטן**, דמיירי במופלא סמוך לאיש דחיילא נזירותו. **והמאירי** כתב, דמיירי בהדירו אביו בנזיר.

(יג) **גמ', תקברינון חובה לבניה**. כתבו **התוס' בבבא קמא (פ.) ד"ה חובה**, דמשמע דבלשון קללה אמר ליה. אי נמי, דאמר לו בתמיה, וכי אינה יראה שתענש בקבורת בניה. וכהאי פירושא מוכח מדברי **התוס' ד"ה כולהו**, דכתבו דהוה כשגגה היוצאת מלפני השליט. דהיינו שלא נתכוין לקללו. וכן פירש **הרא"ש בד"ה חובה**.

(יד) **גמ', והאי קטן הואיל והוא גופיה לאו בר עונשין הוא דמיחייב מקיף נמי לא מיחייב. הקהילות יעקב (שבועות סימן ב)** הביא שדנו האחרונים, אי קטן מוזהר על האיסורים ודוקא מעונשין פטור, וכדמשמע **בסנהדרין (נה:)**, או דאינו מצווה באיסורים כלל. וכתב דמהכא יש להוכיח, דאי נימא דמצווה על האיסורין, ראוי לחייב את המקיפו, כיון שהוא גדול ועבר על איסור גמור, ולגביה ליכא פטור מעונש. ואין לומר דמכל מקום ילפינן מגזרת הכתוב לפטור כאן הגדול המקיפו כמו הקטן, דמוכח **מתוס' שבועות (ג.) ד"ה ועל הזקן דשרי לגדול לכתחילה לגלח לקטן**. (וכן **בתוס' דהכא ד"ה ורב אדא**).

(טו) **תוס' ד"ה לפי שנאמר**, קא סלקא דעתך השתא דמן הדין לא איצטריך קרא למדחי לא תעשה דהקפה וכו'. כתב **האורח מישור**, דהתוס' הוצרכו

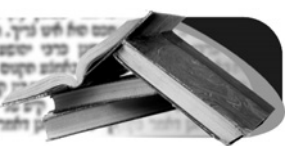
דבעי שיוולד הספק על שלשתן דלהוי רשות הרבים. ואף על פי שהוא בעצמו יודע שלא נגעה בו הטומאה, מכל מקום כיון שהאחרים מסופקים גם עליו, מיקרי ספק בשלשתן. וכהאי פירושא כתב **המאירי בשם יש אומרים**.

(ו) **בא"ד**, אם כן יביא כל אחד קרבן טומאה בודאי דכל ספק טומאה ברשות היחיד שורפין עליה תרומה. ו**בתוס' בשבועות (יט.) ד"ה הלך כתבו נמי**, דבספק טומאה ברשות היחיד ונכנס למקדש מביא קרבן טומאת מקדש, וכשיטתם הכא דהוי כודאי. **והקרבן אורה והאחיעזר (ח"א סימן א)** הוכיחו מדברי **הרמב"ם (בפי"א משגגות ה"ו)**, דסובר, דעל ספק טומאה ברשות היחיד אין מביאים קרבן דטומאת מקדש. וביאר **הקרבן אורה** דלא חשיב כודאי, ומה ששורפין עליה תרומה אינו אלא מדרבנן. **והאחיעזר** ביאר, דבאמת איכא גזירת הכתוב דהוי ודאי טומאה, אלא דהוי כטומאה חדשה ולא מיקרי שנטמא במת ממש, ולהכי לא יגלח עליו הנזיר, וגם לא יתחייב קרבן על טומאת מקדש, דהא אפילו כשהוא טמא מת אינו מגלח ואינו מתחייב בטומאת מקדש בכל גוונא, כדאיתא במתניתין **לעיל (נד.) דאיכא טומאות במת שאין הנזיר מגלח**. וכן חייב קרבן אטומאת מקדש תנן **לעיל (נו:)**, דתלי בטומאה שהנזיר מגלח. עוד הביאו **הקרבן אורה והאחיעזר, דבירושלמי (פ"ח ה"א)** פליגי בהא אמוראי, דר' אושעיא אמר דהנזיר מגלח על ספק טומאה ברשות היחיד, ור' יוחנן אמר דאינו מגלח. **והמהרי"ט אלגאזי (בכורות פ"ה אות מב)**, כתב, דיש שנקטו בדעת הרמב"ם, דכל ספק טומאה ברשות היחיד אינו אלא מדרבנן, כדמשמע בדבריו (בפ"ט מטומאת מת ה"ב), אבל המהרי"ט אלגאזי נקט, דהיכא דאיכא רגלים לדבר שנטמא, אף להרמב"ם טמא מדאורייתא, ובמקום שיש אחד שנטמא ואין ידוע איזה מביניהם, חשיב רגלים לדבר.

(ז) **בא"ד**, דספק טומאה ברשות הרבים לא מסוטה גמרינן ליה אלא כל חד וחד מוקמינן אחזקתיה. ו**בתוס' בחולין (ט:)** **ד"ה התם, ותוס' נדה (ב.) ד"ה והלל** כתבו, דמכל מקום ילפינן נמי מסוטה לטהר ברשות הרבים במקום דלא שייך להעמיד אחזקה, והיינו דוקא בדבר שיכול להיות. ו**התוס' בסוטה (כח:)** **ד"ה מכאן**, ביארו, הא דאמרינן **בחולין (ט.) ובעבודה זרה (לו:)**, דספק טומאה ברשות הרבים הילכתא גמירי לה מסוטה, אף דבאמת טהור מטעם חזקה, דבעינן להילכתא למימר דלא נילף מסוטה לטמא אף ברשות הרבים, דמסברא אין לטהר בזו יותר מזו. **והרמב"ם (בפ"ט מאבות הטומאות ה"א) כתב**, דטעמא דטהירו ספק טומאה ברשות הרבים, דכל הספיקות [אף בדין דאורייתא] אינן אסורים מדאורייתא אלא מדבריהם. וכתב **השב שמעתתא (ש"א פ"ט)**, דהוצרך לכך בגוונא דליכא חזקה לטהר, דמכל מקום מספיקא מקילינן. ועוד כתב (שם פ"ז), דלדברי הרמב"ם, הא דאיצטריך הילכתא לטהר ספק ברשות הרבים, היינו כדי שלא נילף מסוטה לטמא אף ברשות הרבים, וכמו שכתבו **התוס' בסוטה (דלעיל)**.

(ח) **בא"ד**, שם. **המהר"ם בחולין (ט:)** הביא, דמקשין העולם, כיון דברשות הרבים מטהרינן משום חזקה, הכא נטהר אף ברשות היחיד משום חזקה, דהא מסוטה לא ילפינן לטמא בגונא דהכא, וכמו שכתבו **התוס' ותירץ**, דאף דלא ילפינן מסוטה בדבר שאין יכול להיות דנטמאו בודאי שניהם. מכל מקום ילפינן להא מילתא, דכמו דבסוטה לא מהני חזקה, הכא נמי לא תהני חזקה ויהיה דינן בספק, דזה יכול להיות.

(ט) **בא"ד**, שם. **הקשה השב שמעתתא (ו' ב')** לדבריהם היאך ילפינן לחזקה מבית המנוגע, הא התם יכול להיות שהוא טהור, והיאך אפשר למילף אף להיכא שאין יכול להיות. וכמו שכתבו **התוס' גבי ספק טומאה**. נויש לומר, דחזקה לא מגרע כחה מה שלשכנגדו יש חזקה להיפך, וכל חזקה עומדת במקומה. מה שאין כן גבי ספק טומאה, דסיבת המטמא הוא מהות הספק, משום שהוא ברשות היחיד, שנאמר בו שיהיה טמא. וכיון דלא דמי לספק

הדרגת הלימוד

מסכת נויר דף נז – דף נט

יא' אייר – יג' אייר התשס"ח

לשנויי דכהן מנויר לא אתי שכן ישנו בשאלה, אלא דעדיפא מיניה משני. (ח) **תוס' ד"ה הר"ף, בתוה"ד**, וכן נראה להר"ם וכו' למאן דאית ליה דראשו אתא ללאו גרידא מנלן דנויר מצורע וכהן מצורע מגלח. ביאר **הקרן אורה**, דהיינו, דדילמא קרא ד"זקנו" אתי למימר, דתגלחת מצורע בתער, ומיירי בישראל ולא בכהן. והא דלא ילפינן תער מראשו לחוד, היינו משום דבהקפת הראש איכא איסורא אף במספרים כעין תער, וכשיטת **התוס' לעיל (מא:)** **ד"ה השתא**, ואם כן הוה אמינא דתגלחת מצורע במספרים, ומכל מקום יש כאן דחיית איסור הקפת הראש, ואתי זקנו למילף דבתער הוא.

(ט) **בא"ד**, ולפי מסקנא זו תנא דמוקי ראשו ללאו גרידא הוא הדין דשמעינן מיניה לאו ועשה וכו' דאי לאו הני קראי דראשו וזקנו אפילו לאו גרידא לא הוה ידעינן שיהא עשה דוחה אותו. הקשה **הקרן אורה**, אם כן השתא נמי איך ידעינן דבעלמא עשה דוחה לא תעשה גרידא, דמהכא ליכא למילף, משום דהוי לא תעשה שאינו שוה בכל. והכא לא יועיל מה שביארו **התוס' (בעמוד א')** **בד"ה והאי**, דאם אינו ענין ללאו שאינו שוה בכל (משום דילף מוזקנו) תנהו ענין ללאו השוה בכל. דהא איצטריך למימר דדחי לאו ועשה דנויר, דהא לא מצינן למילף מוזקנו כמו שפירשו **התוס' השתא**. ותיריך, דאפשר דהר"ם פליג אתוס' דלעיל דסברי דילפינן באם אינו ענין, אלא סבר כפירוש **הרא"ש** (שהובא באות ג).

(י) **בא"ד**, דאיכא למיפרך מה לעשה דמצורע וכו' בפרק שילוח הקן דסלקא דעתך אמינא עשה דציפורי מצורע לידחי לא תעשה ועשה דשילוח הקן משום שלום בית. הקשה **הקרן אורה**, דהתם לא אמרינן אלא דסלקא דעתך דעשה דמצורע לידחי עשה גרידא, אבל לדחות עשה ולא תעשה פשיטא לתלמודא דהתם דלא דחי. ולדבריהם הכא, הא איכא למילף מצד השוה דכהן ונויר דלידחי אפילו עשה ולא תעשה לגבי מצורע גופיה דשייך טעמא דשלום בית, ואמאי פשיטא לתלמודא דהתם דלא ידחה אף במצורע. והביא, **דהתוס' ביבמות (ה.) ד"ה ואכתי** כתבו, דלא ילפינן מכהן ונויר, כיון דעל מה הצד פרכינן פירכא כל דהו, דאינו לא קולא ולא חומרא, ואיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שיש בהן איסור גילוח, זה בראשו וזה בזקנו. ולפי זה ניחא דאף לגבי מצורע גופיה לא ילפינן מכהן ונויר לשאר איסורים. ועיין באות הבאה.

(יא) **בא"ד, שם**. עיין באות הקודמת. עוד תירצו **התוס' ביבמות (ה.) ד"ה ואכתי**, (והובא בהגהות **הב"ח** אות ב'), דהיינו דאמרינן בסמוך מיקל אדם כל גופו בתער, ומסקינן כעין תער. כלומר, דאיכא למיפרך דלאו דידהו קל דמותרין כעין תער. והקשה **הקרן אורה**, דהא דשרי כעין תער קאי אכל גופו, אבל בהקפת הראש אסור, וכמו שכתבו **התוס' לעיל (מא:)** **ד"ה השתא**, וכן בנויר קיימא לן דאסור אף כבעין תער.

(יב) **גמ', והא רב נמי בתער קאמר, כעין תער**. כתב **השיטה מקובצת בשם הר"ר עזריאל**, דנראה דאף במלקט ורהיטני אסור, דבמספרים דוקא שרי. אמנם **לעיל (מ.)** פירשו **התוס' בד"ה ובתער**, הא דאמרינן התם כעין תער, היינו שעוקר השער ומשחיתו מעיקרו. נקצת קשה, דהכא ליכא לפרושי הכי, דאם עוקר השיער מעיקרו, אמאי לא הוי בכלל לא ילבש. ואולי יש לומר דהלשון כעין תער מתפרש בכמה פנים. (א.ג.) [[אמנם **הרמב"ם** (בפ"ה מניירות הי"א) מפרש התם, דכעין תער היינו שלא שייך כדי לכוף ראשו לעיקרו, ולדבריו ניחא נמי הכא.

דף נט ע"א

(א) **גמ', ותנא קמא האי לא ילבש גבר מאי דריש ביה מיבעי ליה לכדתניא וכו'.** פירש **הסמ"ג** (ל"ת ס'), דהאי תנא אתי דוקא כתנא קמא דר' אליעזר בן יעקב, אבל לרבי אליעזר בן יעקב דאסרה תורה תיקוני אשה, המעביר שיער

לפרש כן, משום דהוקשה להם, מהיכי תיתי דמאן דילף לנויר סבר דלאו שמייה הקפה, דילמא הוצרך להעמיד להאי קרא בנויר משום דילף עשה דוחה לא תעשה מקרא אחרינא. דהא על כרחך אית ליה קרא אחרינא למילף דעשה דוחה לא תעשה, דמילף דדחי בכל התורה כולה, דמהכא לא ילפינן, דהא דחי אף לא תעשה ועשה. ולהכי פירשו **התוס', דהשתא** סבר דבעינן קרא למילף דהקפת כל הראש שמה הקפה. ומאן דמוקי לה בנויר לית ליה קרא להכי, וממילא על כרחך סבר דלאו שמייה הקפה.

דף נח ע"א

(א) **גמ', דרבא רמי כתיב ונתנו על ציצית הכנף מין כנף פתיל תכלת וכו'.** ובהגהות **הב"ח** (באות ב') מחק תיבות "פתיל תכלת". וכתב **הברכת ראש**, דטעם הב"ח, דכיון דדרשינן מהאי קרא דבעינן מין כנף בדוקא, דהיינו משי למשי. לא שייך בזה פתיל תכלת, דתכלת היינו צמר. ואיהו כתב לקיים הגירסא, דכונת הגמרא, דפתיל תכלת לא עבדינן אלא כשהוא מין הכנף דהיינו צמר בצמר דוקא, אבל בפשתן לא עבדינן פתיל תכלת, דהא השתא סבירא לן דלא דחי עשה לא תעשה.

(ב) **נתוס' ד"ה ציצית הכנף, בתוה"ד**, הא כיצד צמר ופשתים פוטרין בין במינן וכו', בין צמר לכלך וסריקין. נראה לבאר, דמה שפירשו **התוס'** כן ולא כתבו דיפטור צמר לפשתים, היינו קודם דידעינן דעשה דוחה לא תעשה, אבל בתר דדרשינן מדכתיב ראשו, דעשה דוחה לא תעשה, הוא הדין דמהני צמר לפשתים].

(ג) **תוס' ד"ה והאי תנא, בתוה"ד**, הא דקיימא לן בכל דוכתי דאתי עשה ודחי לא תעשה וכו' מנלן. ובפירוש **הרא"ש ד"ה הא כיצד** כתב, דבתר דגלי קרא לגבי הקפה דדחי עשה את לא תעשה שאינו שוה בכל, אף דלא ילפינן מיניה בעלמא ללא תעשה השוה בכל. מכל מקום השתא מסתברא לדרוש "גדילים", דעשה דוחה לא תעשה בכל התורה. ודוקא קודם דשמעינן בשום דוכתא דאיכא עשה דדחי לא תעשה, לא הוה מסתברא לן לאוקמי קרא דגדילים למימר דעשה דוחה לא תעשה.

(ד) **תוס' ד"ה נפקא ליה מזקנו, בתוה"ד**, והא דכתיב וגילח כל שערו נוקי בנמרטו פיאותיו. מה שהוצרכו **התוס'** לכך, ולא כתבו בפשיטות דקרא מיירי בישראל ולא בכהן, יתבאר לפי מה שכתבו **התוס' (בעמוד ב')** **בד"ה ולמאן**, דמקרא מלא דיבר הכתוב, כיון דקרא סתמא כתיב מיירי בכל ענין, בין שהוא כהן בין שהוא ישראל.

(ה) **גמ', ומאן דמפיק ליה לראשו לעשה ולא תעשה לילף מזקנו. בשיטה מקובצת** הביא, דהקשו **בתוס' חיצוניות בשם הר"ר יוסף**, איך סלקא דעתך למילף נויר מכהן, הא **לעיל (מד.)** אמרינן דתגלחת לא תותר בנויר מצורע בקל וחומר מיין, שאינו סותר ולא הותר מכללו. תגלחת דסותרת, אינו דין שלא תותר מכללה, ומשני דאמר קרא ראשו. אם כן איצטריך קרא להתיר בנויר לאפוקי מהאי קל וחומר. ותירצו, דהאי קל וחומר אינו קל וחומר גמור. דאיכא למימר טומאה תוכיח דסותרת, ואפילו הכי הותרה מכללה אצל מת מצודה.

דף נח ע"ב

(ו) **תוס' ד"ה ולמאן דמוקי ראשו בנויר, לחינם פירש הש"ס כן דכוותיה** קיימא. **הרש"ש** הגיה דאליביה קיימא. וכתב ליישב לישנא דהש"ס, על פי מה שכתב **בברכות (יא.)**, דכיון שהאריך הש"ס במה שהביא, ועכשיו שב לענין הראשון, חזר וכפל הענין שהפסיק בו.

(ז) **תוס' ד"ה ולמאן, בתוה"ד**, וצריך עיון כי פריך זקנו למה לי אמאי לא משני וכו' מה לנויר שכן ישנו בשאלה. ובפירוש **הרא"ש ד"ה ומאן** כתב, דהוה מצי

לחוך בבגדו, היינו אף בבית הערוה. והביא, **דרש"י בד"ה מהו פירש**, דקאי על בית השחי, והיינו, דבבית הערוה פשיטא דאסור אפילו בבגדו, משום הרהור, וכדאמרין **בנדה** (יג): כל המכניס ידו למטה מטבורו, תקצץ. אבל **ה"ט"ז** (סק"ג) כתב, דאין לדייק מדברי רש"י, דחדא מינייהו נקט, והוא הדין בבית הערוה. ומה שהביא הב"ח ממימרא דנדה כל המכניס ידו וכו', אין הכוונה שם למטה מטבורו ממש, אלא דוקא באבר עצמו אסור. ולישנא מעליא נקט. **והש"ך** (סק"ז) כתב, דהא דמתיר הטור בבגדו, משום דאמרין **בנדה** (יג), דבמטלית עבה מותר, כיון שאינה מחממת.

(ח) **תוס' ד"ה אמר רבי חייא, בתוה"ד**, אבל בבית השחי ובבית הערוה אסור במספרים. כתב **בשו"ת הרשב"א** (ח"ה סימן קלב), דהא דאסרין בבית השחי ובית הערוה במספרים, היינו אף במספרים שאינן כעין תער, דאסור להקל כלל וכלל. והוכיח כן, מדאסר ר' חייא אפילו לחוך, וכל שכן דמספרים שלא כעין תער. ועוד, מדאמר רב לר' חייא, והא קא גדל וקא מצטער. ואם איתא דשרי במספרים שלא כעין תער, מאי קשיא לרב, ואמאי הוצרך ר' חייא להשיב, "גבול יש לו", דאי מצי להעביר במספרים שלא כעין תער אינו מצטער, אלא שמע מינה דאף בכהאי גוונא אסור. אבל **בסמ"ג** (ל"ת ס') איתא, דלהאי פירושא אסור בבית השחי ובית הערוה מספרים **כעין תער**. וכן דייק **הבית יוסף** (ביורה דעה קפב, א) מדברי **הרא"ש במכות** (פ"ג סימן ד). (ט) **תוס' ד"ה בעי מיניה, בתוה"ד**, הבעיא במספרים ואסר לו אף במספרים. **בתוס' יבמות** (מח). **ד"ה לא הקשו**, כיון דר' חייא אסר לרב אף במספרים, אמאי קאמר רב דמקל כל גופו כעין תער. ותי', דשמא רב לא קיבלה מר' חייא.

(י) **תוס' ד"ה והא קא גדיל, והואיל וסופו ליגדל ולצער אותו** אף כשיגלחנו אין זה קרוי תיקון. כתב **הברכת ראש**, דצריך לומר בתחילת הדיבור "ורבינו תם פירש", והוא המשך לדיבור הקודם. וכדאיתא **בתוס' ביבמות** (מח). **ד"ה לא**, דרבינו תם דוחה. ומפרש, דלעולם רב שאל מר' חייא על תער, ואפילו הכי שייך טעמא דהא קא גדיל, דסוף סוף אינו עושה לשם יפוי. ו**בשו"ת הרשב"א** (ח"ה, סימן רע"א) בתחילת דבריו נקט, דהא דבעי רב להתיר משום דקא גדיל, היינו משום דאין האיסור אלא מדרבנן, במקום צער לא אסרו. ואחר כך הוסיף סברת רבינו תם, דבאדם שאינו עושה אלא לרפואה, אין בו משום תיקון כתיקוני אשה.

(יא) **גמ', איכא דאמרי בעא מיניה בתפילה, בבגדו מאי, אמר ליה אסור, ולית הלכתא כוותיה**. כתב **בפירוש הרא"ש בד"ה איכא דאמרי**, דקאי הכא אחיכוך בבית השחי ובית הערוה. וכתב **בביאור הגר"א** (אורח חיים צב, ז), דמהגמרא כאן הוא מקור לדברי **הרמ"א** (שם) שכתב, שאסור ליגע בשעת התפילה במקומות המכוסין, כי אם על ידי בגד. ו**בעין משפט** (אות ד) ציין לדברי **הטור ושלחן ערוך** (באורח חיים סימן צז סעיף ג), והנה שם לא מייירי לגבי בית השחי ובית הערוה, אלא סתם להסיר כינה העוקצתו, ומקור דין הוא מדאמרין **בברכות** (כד): דרבי היה ממשמש בבגדו בתפילה, ולפירוש **רש"י** שם **ד"ה וממשמש**, מייירי להעביר כינה העוקצתו. [אמנם אם נפרש דהכא נמי מייירי בסתם מישמוש, ולא בבית השחי ובית הערוה, תיקשי, היאך סבר ר' חייא דאסור למשמש בבגדו, הא רבי דהוא רביה התייר. ולדברי **הרא"ש** דמייירי הכא דוקא בבית השחי ובית הערוה, ניחא, דמה דנהג רבי להיתר, יתכן דלא היה בבית השחי ובית הערוה. (א.ג.א.).]

דף נט ע"ב

(יב) **מתני', יבקש אחד מן השוק שידור כנגדו בנזיר**. כתבו **התוס' במנחות** (פא). **ד"ה ובתורה**, דאף דכתיב "טוב אשר לא תדור", ואמרין **בחולין** (ב). דבאומר הרי עלי לכולי עלמא אסור לידור. הכא שרי לחברו לידור, משום

לוקה מדאורייתא. ומשום הכי פסק כמאן דאמר דלוקה מדאורייתא, כיון דקיימא לן דמשנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי. אמנם **הרמב"ם** (בפי"ב מעבודה זרה ה"ט - י') כתב, דלא יעדה איש עדי אשה, ואם עשה כן לוקה, דהיינו כרבי אליעזר בן יעקב, ואפילו הכי פסק דבמעביר שער אינו לוקה אלא מכת מרדות. וביאר **הבית יוסף** (יורה דעה קפב, ה), דאיהו פירש, דהא דאמרין "לכדתניא", היינו בין כתנא קמא ובין כרבי אליעזר בן יעקב, דאף ר' אליעזר בן יעקב לא מייירי אלא בתיקונים הניכרים. אבל שיער בית השחי ובית הערוה דאינו ניכר, אינו מדאורייתא אלא מדרבנן.

(ב) **גמ', שלא ילבש איש שמלת אשה וישב בין הנשים**. כתב **הבית יוסף** (יורה דעה סימן קפב, ה), דלתנא קמא כל שאינו הולך ויושב בין הנשים לא מיתסר מדאורייתא. ו**הסמ"ג** (ל"ת ס') כתב, שלא ילבש מלבושים המיוחדים לנשים וכו' **לשבת** בין הנשים לניאוף. [וצריך עיון אי משמעות דבריו, דמיד שלובש כדי לישב בין הנשים, עובר בלאו, אף קודם שישב ביניהן].

(ג) **גמ', רבי אליעזר בן יעקב אומר מנין שלא תצא אשה בכלי זיין וכו'**. כתב **הלבוש** (יורה דעה סימן קפב, א'), דלכולי עלמא פשטיה דקרא היינו שלא תלבש כאנשים לישוב בין האנשים, דבזה שייך לקרותו תועבה. אלא, דר' אליעזר בן יעקב דריש נמי מדכתיב "**כלי גבר**" ולא כתיב "**שמלת גבר**", אכלי זיין, ומינה ילפינן נמי לגבי איש דאיסורו כולל שלא יתקן בתיקוני נשים. וכן כתב **הסמ"ג** (ל"ת ס'), דרבי אליעזר בן יעקב מודה לתנא קמא, דאין מקרא יוצא מידי פשוטו, ואתי להוסיף עליו דבכלי זיין ותיקוני אשה נמי אסור. ו**הבית יוסף** (בסימן קפב, ה) ביאר, דר' אליעזר בן יעקב סבר, דאף כשעושה דבר אחד המיוחד לאשה או להיפך, הוי תועבה, כיון שהוא דבר הניכר, ומצי מיייתי מינה לידי תועבה לאחלופי בין אשה לאיש, ואף שאינו מלבוש ממש, וכל שכן כשלוש מלבוש אשה עובר, אף כשאין יושב בין הנשים.

(ד) **תוס' ד"ה בנזיר מותר, דאחרי שנזיר מעביר כל שער ראשו**, לא חשיב נזי ותיקון לגבי אותו האיש, להעביר בית השחי ובית הערוה. **הקרנן נתנאל ביבמות** (פי"ב סימן ח, אות ט) נקט, דמייירי בשעה שמתגלח, וכיון שמגלח את כל השיער מותר. וכתב דלפי מה דאמרין גבי נזיר ולית הילכתא כמאן דשרי. מוכח, שאף מי **שמגלח כל גופו**, אסור לגלח בית השחי ובית הערוה. ודוקא באדם שמגלח כל גופו לרפואה, שרי. וכמו שכתב **הרא"ש** (שם). [ולכאורה דבריו צרכים עיון, דנזיר אינו מגלח את כל שערו, אלא את ראשו, כמו שכתבו **התוס' לעיל** (לט): **ד"ה שאין**. ומה ראייה מכאן למי שמגלח כל שערו ממש. (א.ג.א.)] ו**האורח מישור** ביאר כונת **התוס'**, דכיון דסוף אדם זה לגלח שערותיו, חזינן דאינו מקפיד על יפוי גופו, דהרי גילוח הוי ניוול. ו**המאירי** כתב, דהטעם להתיר בנזיר, היינו משום שהותר בהקפת הראש.

(ה) **גמ', שיבקוה דין מן חבריא הוא**. כתב **ה"ר"ן בעבודה זרה** (ט: בדפי הרי"ף), דצריך לומר, דבאותו מקום היה דרך האנשים להעביר שיער של בית השחי ושל בית הערוה, וממילא לא מיקרי "לא ילבש". אלא, דמכל מקום החברים היו נמנעים. דאי נימא דלכולי עלמא אסור, היאך הוכיחו ממה שלא העביר, דמן חבריא הוא. אבל **הרמב"ם** (בפי"ב מעבודה זרה ה"ט) כתב, דבמקום שדרך האנשים להעביר, אם העביר אין מלקין מכת מרדות. ומוכח דלכתחילה אסור. וכתב **בביאור הגר"א** (יורה דעה קפב ג'), דלדעתו, שאר אינשי דלאו חברים לא היו נשמעים לחכמים בהא מילתא, כיון דליכא מלקות, ובדברים לחוד לא צייתי.

(ו) **גמ', מהו לחוך בידו, אמר ליה אסור. בבגדו, אמר ליה מותר**. ביאר **המאירי**, דבידו הוא מתכוין להשיר השיער, אבל בבגדו אינו מתכוין לכך. אבל **הטור** (יו"ד קפב) כתב, דמותר לחכך בבגדו **להסיר**. וחזינן דאף במתכוין שרי.

(ז) **גמ', שם. כתב הב"ח** (יו"ד קפב, ב), דמלשון **הטור** משמע, דהא דשרינן

שעושה לתיקוני גברא.

יג) מתני', ואם טהור הייתי הרי אתה נזיר אחר שלשים יום. הקשה בספר **ארוזי הלבנון**, אמאי מבקש מחברו שידור נזירות שניה, הרי יכול לקבל בעצמו נזירות לאחר שלשים אם טהור היה. ותיריך, דהכא מיירי שחברו בלאו הכי רצה לידור בנזיר, ומבקש ממנו שיקבל את נזירותו בהאי תנאה, שיהא נזיר או מיד, או לאחר שלשים.

יד) תוס' ד"ה ומי שומע לו, בתוה"ד, והוא הדין עולת העוף ולא חש לפרשה. וכן כתב **המאירי**. אבל **רש"י בד"ה וסופרין, בתוה"ד,** כתב, דאי בעי מייתי עולת העוף לשם נדבה, ואי בעי לא מייתי לה כלל, כיון דדרון בעלמא היא לא מעכבא. וכן **הרמב"ם** (בפ"ט מנזירות הט"ו), לא הזכיר אלא חטאת העוף ולא עולת העוף. ו**התוס' לקמן** (ס.) **ד"ה תגלחת,** הקשו, אמאי נזיר שהוא ספק טמא וספק מצורע, לא מייתי עולת העוף. ותירצו, דשמא מספק לא הצריכוהו.

טו) תוס' ד"ה נמצא, בתוה"ד, אינו יכול לעשות בענין אחר שכיון שהוא ספק טמא בסוף שלשים אינו רשאי לגלח בלא הבאת קרבנותיו. **הלחם משנה** (בפ"ט מנזירות הט"ו), ביאר כוונתם, דכיון דאפשר שהוא טהור, וכיון שכן אסור לו לגלח אלא על אחד מן הדמים, צריך להביא עולת בהמה, (כבן זומא שיכול להביא קרבנותיו לחצאין) ושאר הקרבנות יביא לאחר שלשים. ודייק, מהא דכתב **הרמב"ם** (שם), דאינו מגלח תגלחת טומאה אלא באשה או קטן, ואילו לגבי הבאת העולה לא חילק. דסבר, דאף באופן דליכא תגלחת, ולא שייך טעמא דתוס', צריך לחלק קרבנותיו, ולהביא חטאת העוף ועולה מתחילה. וכתב, דאפשר דטעמו, דלא רצו חכמים לחלק, וגזרו אף היכא דאינו יכול לגלח, אטו היכא דאיכא תגלחת שביא חטאת העוף והעולה. **והאור שמח** דחה דבריו וכתב, דודאי תגלחת ראשונה מגלחין, משום דכיון דנתמלא ימי נזירותו, וממה נפשך צריך לגלח, או תגלחת טומאה, על חטאת העוף, או תגלחת טהרה על עולת הבהמה שהביא ראשונה. ומה שאין מגלח היינו דווקא תגלחת שניה, שמא היה טהור בתגלחת ראשונה, וכבר גילח לנזירותו, ואסור עכשיו לגלח.

טז) גמ', לא אמר ר' יהושע אלא לחדר בה את התלמידים. ביאר **השיטה מקובצת בשם תוספות חיצוניות**, דקאי אהא דאמר ר' יהושע, "דידור אחד כנגדו בנזיר". דלא אמר, אלא לראות אם יש מי שישב כבן זומא, דמי שומע לו שידור כנגדו. והא דאמר ר' יהושע נמצא זה מביא קרבנותיו לחצאין, לא בלשון קושיא אמרה, אלא אמר דכן יהיה באופן שלא ידור אחר כנגדו, שביא קרבנותיו לחצאין. וכעין זה כתב בפירוש הרא"ש ד"ה לחדר.

דף ס ע"א

א) גמ', וחטאת העוף ספק אזלא לקבורה. הגרע"א בגליון הש"ס ציין למתניתין ד**תמורה** (לד.), דאמר תנא קמא, דחטאת העוף הבאה על הספק תשרף, ורבי יהודה אמר יטילנה לאמה. ובספר **שושנים לדוד** (הובא בליקוטים בגליון המשניות פ"ח מ"א), כתב, ד**בתוס' בפסחים** (כח.) **ד"ה ואתה,** מוכח דפירשו, דהא דאמר ר' יהודה יטילנה לאמה, היינו קבורה, אלא שמתוך שהעוף רך סגי ליה בהטלה לאמה. ואם כן יש לפרש דהגמרא אולא כרבי יהודה. (ועדיין קשה אמאי שביק רבנן ואמר כרבי יהודה).

ב) גמ', והא בעי אשם רבי שמעון היא וכו'. כתבו **התוס' לעיל** (נה:) **ד"ה אוכל,** דרבנן דרבי שמעון דסברי דאינו בא על הספק. סברי, דאשם אינו מעכבו לאכול בקדשים. וכן כתב **הרמב"ם** (בפ"י מנזירות ה"ח), שהאשם אינו מעכב לא בתגלחת טומאה, ולא בצרעת. **והראב"ד** השיג עליו, והביא הא דהקשו הכא "והא בעי אשם ומוקמינן כרבי שמעון". **והלחם משנה** ביאר, דהראב"ד הוכיח דבריו, דמדמהו צרכו להעמיד כרבי שמעון, משמע דלרבנן

לית ליה תקנתא. **והמאירי** כתב, דאף דלא קיימא לן כרבי שמעון, הכא דאי אפשר בענין אחר, שרי.

ג) גמ', שם. הקשו **הקרבן אורה והברכת ראש**, דלכאורה כיון דהשתא קיימינן בתגלחת ראשונה של מצורע, קושיא זו אינה במקומה, דמצורע אינו מביא אשם אלא בתגלחת שניה. ומקומה גבי תגלחת שניה. **והברכת ראש** כתב, דאין כונת הגמ' להקשות מאשם דמצורע, אלא מאשם דנזיר טמא, דאף דלא מיקרי מחוסר כיפורים, מכל מקום לדעת רבי ישמעאל **לעיל** (יח:), נזירות טהרה לא חיילא עליה עד שיביא אשמו, ובמתניתין ובברייתא סתים לה בפשיטות דיש לו תקנה, ומשמע דהייבו לכולי עלמא.

תוס' ד"ה תגלחת, בתוה"ד, וכן צריך לומר דשלמים דנזיר טהור לא הצריכוהו וכו'. כתב **הברכת ראש**, דבלאו הכי אי אפשר להביא שלמים מספק, כמו שכתבו **התוס' בנדה** (ע.) **ד"ה למחרת,** דאי אפשר להביא שלמי נזיר בתנאי, כיון דשלמי נזיר בעו תנופה ולחם, מה שאין כן שלמי נדבה. ומה שכתבו כאן צריך לבאר, דהיינו להא דמסקינן בגמ' דברייתא אולא כרבי שמעון, ולדידיה אפשר להביא על תנאי כדאיתא בנדה (שם).

דף ס ע"ב

ד) גמ', שמא ודאי מוחלט ודאי אוכל בקדשים לאחר שמונה ימים. עיין **בתוס' ד"ה טמא ודאי** (הנדפס בעמוד א'). והקשה **השיטה מקובצת**, אמאי לא יתחיל למנות מנין ז' הימים של תגלחת הטומאה כבר מיום השביעי שגילח בו תגלחת מצורע, דהא מקצת היום ככולו. ואף דבפחות מז' ימים לא סגי, כיון שבז' ימים הוי גידול שיער, יתחיל המנין מסוף יום השביעי של צרעתו. הלכך כתב, דאפשר דאין הכי נמי, ושונה יין ומיטמא למתים, ביום הארבעים וארבעה גופיה. ודלא כתוס' שכתבו שמונה מיום השמיני. **והקרבן אורה** תירץ, דכל זמן שאינו מביא קרבנותיו הוי כמו בתוך ימי ספרו, ואין עולין לו לא לימי טהרה של נזיר ולא לימי טומאה.

ה) גמ', שם. עוד הקשה **בשיטה מקובצת**, אמאי מביא קרבנות טומאה דנזיר ביום השמיני למנינו ולא ביום השביעי שמגלח בו. הא קיימא לן **לעיל** (מד:), דאם גילח בשמיני מביא קרבנותיו בו ביום, והכא נמי הוי כגילח בשמיני, שכבר עבר זמן רב משנטהר מטומאת מת. ותיריך, דכיון דאינו נוהג אלא ז' ימים כדן נזיר (דהיימים הקודמים היו בימי צרעתו), לא דמי לשאר נזיר ששהה תגלחתו, אלא דמי לנזיר שגילח בשביעי לטומאתו, שמביא קרבנותיו למחר.

ו) גמ', נזיר טהור ומצורע מהו שגלח תגלחת אחת ועולה לו לכאן ולכאן. בפירוש הרא"ש **ד"ה מפני מה גריס,** מפני מה נזיר טהור אינו כמצורע. וביאר, דקאי אמאי דאמרינן (בעמוד א') דנזיר שהיה מוחלט בספק, וטמא בספק, מגלח ד' תגלחות. **והקרבן אורה** הקשה, דהתם מיירי שנצטרע בתוך ימי נזירותו, וימי צרעתו אין עולין לו לימי נזירותו, ואם כן ודאי אי אפשר שגלח תגלחת אחת לשניהן, דבזמן שנטהר מצרעתו עדיין לא השלים נזירותו. ושאלת תלמידיו של רבי שמעון בן יוחאי על כרחק לא היתה אלא במי שהוחלט אחר מלאת ימי נזירותו. ואמנם **בשיטה מקובצת** הביא **בשם הרא"ש**, דשאלתם היתה, בגוונא דנחלט, וביום השלמת נזירותו נתרפא, ושפיר הקשה הקרבן אורה. אבל בפירוש הרא"ש **על הגליון** איתא, כגון אם נחלט **ביום** השלמת נזירותו ונתרפא, וכדברי הקרבן אורה. [ומה שכתב בסוף דבריו, ובמתניתין אמרינן דצריך ד' תגלחות, אפשר דמפרש, דבמתניתין משמע דמיירי בכל גוונא, אף בהוחלט ביום השלמת הנזירות. (א.ג.).]

ז) [תוס' ד"ה נזיר, בסוה"ד, וזו תגלחת נזיר לאחר זריקת דמים, כדכתיב וגלח הנזיר פתח אוהל מועד ולקח שער ראש נזרו ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים. **לעיל** (מה.) איתא דילפינן מדכתיב "וגילח פתח אוהל מועד",

עובד כוכבים, דאם כן, למה לי מיעוטא ד"בני ישראל". ותירץ, דמקרא ד"אביו" לחוד לא הוה ממעטינן, ורק בתר דאיכא מיעוטא ד"בני ישראל" אהני קרא ד"אביו" ללמד שלא נרבה מאיש. **והקין אורה** תירץ, ד"אביו" לא הוי מיעוטא כלל, דאפשר דאף מי שלא שייך בו אב נאמר בו דיני נזירות. וקרא ד"אביו" אתי להיכא שיש לו אב, לומר שלא יטמא לו. אלא, דלפי מה שרצו לומר דמה שנאמר בפרשה "איש" קאי על עובד כוכבים, נדחה משום דבהאי פרשה נאמר אביו, ואם כן אי אפשר לומר דפשטיה דקרא בעובד כוכבים מיירי.

דף סא ע"ב

ז) תוס' ד"ה ודלמא כרת הוא דלא מחייב, תימה למה לי קרא מהיכי תיתי לומר שיהא גוי בכרת. (כן צריך לומר). **ובפירוש הרא"ש ד"ה ודלמא** כתב, דשמא אין כאן יתור, דאורחיה דקרא הוא למכתב הכי.

ח) תוס' ד"ה רב אחא בר יעקב, בתוה"ד, ועובד כוכבים אינו מוריש עבדו לבניו שאין לעובד כוכבים קנין בגוף העבד. **הקשה הקרן אורה**, אמאי משום הכי מיקרי שאין לו אב לנחלה, דהא מה שאינו מוריש, לאו משום שאינו אב גמור, אלא משום חסרון בקנינו. ואף בישראל, ככהאי גוונא אינו מוריש, וכגון בעבד עברי נרצע, שאינו עובד לא את הבן ולא את הבת. ועוד, **דבקיודשין** (זו:): ילפינן, דעבד עברי הנמכר לעכו"ם אינו עובד לא את הבן ולא את הבת, ומשמע דעובד כוכבים הנמכר לעובד כוכבים עובד ליורשים.

ט) תוס' ד"ה אי הכי, בתוה"ד, שאינו קונה אותו. **הקשה הגרע"א בגליון הש"ס, דביבמות** (סו). אמרינן, דעבדיו שקנו עבדים אוכלים בתרומה, וחזינן דאית ליה קנין הגוף בעבדים שקנה, מדמאכילן בתרומה.

ז) בא"ד, והוא הדין דאשינויא קמא דמי שיש לו טהרה יש לו טומאה פריך. תמה **הגרע"א בגליון הש"ס**, הא עבד יש לו טומאה וטהרה כמו נשים. **ובהגהות רבי שמחה מדעסוי הביא, דבספרי** (ספרי זוטא במדבר פרק יט, י) ילפינן מקרא ד"תתחטאו אתם ושביכם", דאיכא טומאה לעבדים. וכתב **הברכת ראש**, דלדברי התוס' נמצא, דאף דאין עבד מקבל טומאה מכל מקום יש בו איסור טומאה דנזיר, דהכי איתא **בתוספתא** (נזיר פ"ו). **ובירושלמי** (פ"ט ה"א) איתא, דחייב קרבנות טומאה, וזה תימה שיהיה איסור טומאה אף שאינו מקבל טומאה. (ועיין לעיל באות ה).

יא) גמ', אימא בני ישראל מגלחין על נזירות אביהן ואין העובדי כוכבים מגלחין על נזירות אביהן. תמה **בשיטה מקובצת**, דהא כבר ילפינן מקרא ד"לעולה" פרט לנזירות, דאינו מביא קרבן נזירות כלל. ותירץ, דאי לא הוה כתיב אלא קרא ד"לעולה" הוה מוקמינן ליה לענין דאינו מגלח על נזירות אביו, ולא הוה ממעטינן ליה לגמרי מקרבן נזיר. ודוקא בתר דאימעיט מלגלח על מעות אביו מקרא אחרנא, מוקמינן מיעוטא דלעולה למעטו מקרבן לגמרי. **והברכת ראש** תירץ, דאף דנתמעטו מחיוב קרבנות נזיר, מכל מקום שייך בהו קרבנות נזיר בתורת רשות, ולא איצטריך קרא דאינו מגלח על נזירות אביו. **והקרן אורה** כתב, דמדברי התוס' שלא פירשו על זה כלום משמע, דלא גרסי קושיא זו.

דהיינו קרבן שנאמר בו אהל מועד והיינו שלמים, ולא דרשי מדכתיב "אשר תחת זבח השלמים". ולכאורה היינו משום דמהא לא מוכח, כיון דלא כתיב בהדיא אתגלחת גופה. והכי נמי רבי אליעזר דאמר דלא היה מגלח אלא על החטאת, שחטאת קודמת בכל מקום. לא מצי למילף מ"ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים", ומנא ליה דבעינן לגלח דוקא לאחר זריקה. (א.ג.) וייתכן שתוס' נמי כווננו לכך, ומה שהביאו המשך הפסוק לאו דוקא].

דף סא ע"א

א) תוס' ד"ה אי אמרת, (הנדפס לעיל ס:), וצריך לומר דגילח מקצת השיער במספרים או בתער. **ובפירוש הרא"ש ד"ה או משום הקשה**, דמסתברא דאפילו נזיר טהור מצי להעביר כל שערו בנשא אם משייר ב' שערות. ולהכי פירש באופן אחר, דתרי גווני נשא איכא. ובסוגיין מיירי בנשא שהשיער צומח לאחר מיכן.

ב) תוס' ד"ה תא שמע, בסוה"ד, משום ספק נזיר טהור לא היה צריך גילוח שהרי עדיין לא היה מותר לשתות ביין. **כתב הברכת ראש**, דאף דיש בו ספק נזיר טהור, ואסור לו להעביר שערו בנשא, וכדאיתא **לעיל** (יד). דאפילו לאחר מלאת אסור בתגלחת. מכל מקום, כיון דמביא עולת בהמה משום ספיקא דנזיר טהור, אינו עובר באיסור תגלחת, דכיון שנוק עליו אחד מן הדמים הותר באיסורי נזיר, ותגלחת דמצוה לא מעכבא. [אלא דמכל מקום אסור ביין מספק, שמא נזיר טמא היה, ומה שהעביר בנשא היה לשם תגלחת טומאה].

פרק הכותים

ג) תוס' ד"ה הכותים אין להם נזירות, ואין קרבן קרב אף על גב דמקבלין מהם נדרים ונדבות. **ובפירוש הרא"ש ד"ה העובדי כוכבים הוסיף**, דאם בא לימלך אם מותר לשתות יין וליטמא למתים מתירים לו. **והברכת ראש** הקשה אתוס', דלענין קרבנות ילפינן (בעמוד ב') מקרא "לעולה" פרט לנזירות, ומכל מקום בגמרא מיייתנין עוד קרא לענין דאין להם נזירות. [ובאמת לקמן התוס' ד"ה דתנו רבנן, פירשו כהרא"ש].

ד) גמ', מנא הני מילי. כתבו **הקרן אורה והברכת ראש**, דאף דאשאר נדרי איסור, פשיטא דאין העכו"ם מזהר. מכל מקום, נזירות דמי להקדש, ומשום הכי הוה אמינא שיחול עליו נזירות, כמו שיכול להקדיש.

ה) תוס' ד"ה והא, בסוה"ד, יכול לא יהיו נודרים כלל לאסור ביין ובטומאה וכו'. **כתב הברכת ראש**, דבדברי התוס' מבואר, דאף דליכא טומאה בנכרים, וכדאמרינן (בעמוד ב'). מכל מקום, הוה סלקא דעתין דיאסר בטומאה, דרבינהו קרא לענין איסורי נזיר. ולברכת ראש, היה נראה לפרש, דאין הכי נמי דאיסור טומאה פשיטא דלא היה נוהג בהם, כיון דלא שייך למימר בהו "וטמא ראש נזיר" דהא ליכא בהו טומאה. ואף לסלקא דעתך דהיה בהם נזירות, לא היה נוהג אלא איסורי יין ותגלחת, דומיא דנזיר שמשון.

ו) גמ', שאני הכא דאמר קרא לאביו ולאמו. **הקשה בפירוש הרא"ש ד"ה יצא**

זמני השיעור בדף היומי בעיין עיי רבני הכולל

בבין הזמנים, בין השעות 9.45-10.45

בבית המדרש "משכן אהרן" שע"י תניכי ישיבת פוניבז' קרית ספר, מודיעין עילית.

=====